

Generální sekretariát synody
Jak být synodální církví v misijním poslání?
Pět perspektiv k teologickému prohloubení
před druhým zasedáním
XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody

Předmluva

„Místo tvrzení, že církev má poslání, raději říkáme, že církev ‚je‘ posláním. ‚Jako Otec poslal mne, tak i já posílám vás‘ (Jan 20,21). Církev přijímá od Krista, kterého posílá Otec, své vlastní poslání. S podporou a pod vedením Ducha Svatého hlásá evangelium a svědčí o něm těm, kdo ho neznají nebo nepřijímají. Činí tak přitom s onou přednostní volbou ve prospěch chudých, která má kořeny v Ježíšově poslání. Tímto způsobem církev spolupracuje na příchodu Božího království, jehož je semenem (srov. LG 5)“ (*Souhrnná zpráva z prvního zasedání XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody [dále jen SZ], 8a*). Růst jako synodální církev je konkrétní způsob, jak na tuto výzvu a poslání můžeme odpovědět – každý z nás i všichni společně.

Bratři a sestry, kteří se účastnili synodálních setkání, a zejména účastníci prvního zasedání, prožili konkrétní zkušenost jednoty a plurality církve. I v časech, jako jsou ty naše – v dobách poznamenaných rostoucí nerovností, vyostřenou polarizací a neustále propukajícími konflikty – zůstává církev v Kristu znamením a nástrojem sjednocení s Bohem a jednoty mezi lidmi a je také povolána k tomu, aby se jimi stávala stále viditelněji. Když naslouchá Duchu Svatému, přijímá svědectví Písma a ve víře zkoumá znamení doby, může tak harmonizovat rozdíly jako projev nevyčerpatelného bohatství Kristova tajemství. Zkušenost synody jako prožitku jednoty v rozmanitosti tak představuje prorocké slovo určené světu, který se snaží uvěřit, že mír a svornost jsou možné.

1. Řídící otázka

Synodální proces nás přiměl stále lépe si uvědomovat své vlastní poslání. Při prvním zasedání synodálního shromáždění toto vědomí postupně „přijalo tělo“ a určilo směr před zasedáním druhým (říjen 2024). Období mezi prvním a druhým zasedáním – jak to vysvětluje dokument *Na cestě k říjnu 2024* (11. prosince 2023) – nás tedy vtahuje do další fáze konzultací, které se odvíjejí od řídící otázky: „*Jak být synodální církví v misijním poslání?*“

Cílem těchto nových úvah je stanovit cesty, kterými se můžeme ubírat, a nástroje, které bychom si mohli osvojit v našich různých prostředích a podmínkách, abychom posílili jedinečný přínos každého pokřtěného a každé

místní církve v jediném misijním poslání hlásat zmrtvýchvstalého Pána a jeho evangelium dnešnímu světu. Nejde tedy o to, omezovat se jen na plánování technických nebo procedurálních zlepšení, jimiž lze zefektivnit církevní struktury, ale je to spíše výzva zamyslet se nad konkrétními podobami misijního nasazení, k němuž jsme povoláni a které vystihuje dynamismus mezi jednotou a rozmanitostí, jež je synodální církvi vlastní. (*Na cestě k říjnu*, 1)

Pozornost se proto zaměřuje na téma spoluúčasti všech – lidí s různými povoláními, charismaty a službami – na jediném poslání hlásat světu Ježíše Krista. Ve světle oné misijní proměny církve, jak ji předpokládá apoštolská exhortace *Evangelii gaudium*, podle níž „nová evangelizace musí zahrnovat novou angažovanost každého pokřtěného“ (č. 120), budeme tedy uvažovat o tom, jaký přínos k misijnímu poslání může plynout z toho, když uznáme a podpoříme specifické dary každého člena Božího lidu, a jaký vztah existuje mezi společným dílem a autoritativní službou pastýřů. Dynamické propojení mezi účastí všech a autoritou některých v horizontu společenství a misijního poslání se pak prohloubí ve svém teologickém významu, v praktických způsobech jeho uskutečnění i v realitě kanonického uspořádání. Toto prohloubení se přitom bude formulovat na třech odlišných, avšak vzájemně závislých úrovních: na úrovni místní církve, na úrovni sdružení církví (národní, regionální a kontinentální) a na úrovni celé církve ve vztahu mezi primátem římského biskupa, biskupskou kolegiální a synodalitou církve. Stanovení těchto tří úrovní umožňuje organizovat práci s výhledem k druhému zasedání synodálního shromáždění, aniž by se přitom zapomínalo, že se jedná o tři propojené perspektivy, skrze něž lze nahlížet jednotnou a organickou skutečnost: život misijní synodální církve.

2. Kroky k vypracování návrhu *Instrumenta laboris* pro druhé zasedání

Na základě zmíněné řídicí otázky byl tedy zahájen nový konzultační proces, který je však jiné povahy než první fáze synodálního procesu, jak to vysvětluje dokument *Na cestě k říjnu 2024*. Ten žádá biskupské konference a východní hierarchické struktury, aby se staly referenčními místy této části procesu a aby koordinovaly sběr příspěvků z diecézí a eparchií, k čemuž mají stanovit metodu i časový harmonogram. Zároveň provedou důkladné studium vycházející z téže řídicí otázky na své úrovni i na úrovni kontinentální, nakolik se to jeví vhodné a proveditelné (srov. *Na cestě k říjnu*, 1). Syntézy shrnující plody těchto konzultací v biskupských konferencích, východních hierarchických strukturách a diecézích, které nepatří k žádné biskupské konferenci, doručence musí doručit generálnímu sekretariátu synody do 15. května 2024, aby posloužily jako základ pro vypracování návrhu *Instrumenta laboris*.

Syntézy budou doplněny také o další materiály, v první řadě zahrnou výsledky mezinárodního setkání „Faráři pro synodu“ (Sacrofano [Řím], 28. dubna – 2. května 2024). To bylo svoláno v reakci na potřebu vyjádřenou opakovaně během první fáze a také během prvního zasedání: naslouchat zkušenosti kněží, kteří se věnují pastorační

službě v místních církvích, a náležitě ji docenit, aby se tak duchovní správci mohli do synodálního procesu důrazněji zapojit.

Do materiálů, které se stanou základem *Instrumenta laboris*, budou pak zahrnuty také výsledky teologické studie provedené pěti pracovními skupinami, které stanovil generální sekretariát synody v návaznosti na to, co synodální shromáždění několikrát požadovalo, a v duchu toho, co předpokládá článek 10 apoštolské konstituce *Episcopalis communio* o biskupské synodě. Tyto skupiny budou složeny z odborníků tak, aby byla zachována nezbytná rozmanitost geografického původu, pohlaví a církevního stavu, a budou pracovat synodální metodou. Konkrétně se tři tyto skupiny zaměří především na tři výše jmenované úrovně (jedna skupina na jednu úroveň), zatímco další dvě budou pracovat podle dvou transverzálních os, které zdůrazní vzájemné vazby a závislosti mezi jednotlivými úrovněmi podle osnovy představené v následujících odstavcích.

3. Perspektivy, které je třeba prozkoumat

I. Misijní synodální tvář místní církve

Souhrnná zpráva schválená v závěru prvního zasedání uznává, že spoluzodpovědnost všech za misijní poslání „musí být ... základním kritériem pro uspořádání křesťanských společenství i celé místní církve se všemi jejími službami, ve všech jejích institucích, v každém jejím pastoračním orgánu“ (SZ 18b). Hledání tváře a cest misijní synodální církve se přímo týká každé místní církve v pluralitě subjektů, které ji tvoří, aniž by se přitom zapomínalo na to, že úkol vydávat svědectví evangelium spojuje všechny pokřtěné přes hranice konfesní příslušnosti na základě společné křestní důstojnosti. Pracovní skupina, která se bude zabývat perspektivou synodální církve v misijním poslání na úrovni místních církví, tedy bude zkoumat body, jako je např.:

- a) význam a podoby služby diecézního biskupa, který slouží jako „viditelný zdroj a základ jednoty“ (*Lumen gentium*, 23) jemu svěřené církve, a zejména vztahy s kněžími, participativními orgány, osobami zasvěceného života a církevními společenstvími v misijní perspektivě (srov. SZ 12);
- b) zavedení struktur a procesů pravidelné kontroly činnosti diecézního biskupa a těch, kteří vykonávají službu v místní církvi (jako vysvěcení i jako laici), což podporuje odpovědnost (zodpovědnost za výkon svých povinností) všech, a to různými způsoby (srov. SZ 12j);
- c) styl a způsob fungování participativních orgánů. Zvláštní pozornost bude věnována vztahu mezi poradním a rozlišovacím momentem v rozhodovacích procesech (srov. SZ 18g) a zajištění toho, aby se tam, kde tomu tak dosud není, mohly účastnit rozhodovacích procesů a přebírat zodpovědné úkoly v pastorační a službě také ženy (srov. SZ 9m);

- d) přítomnost a působení ustanovených služeb a služeb faktických, které mohou přispět k harmoničtější a účinnější podobě evangelizačního díla místní církve na daném území a mezi kulturami, přičemž se docení charismata a úlohy laiků při plnění poslání církve (srov. SZ 8d–e) s ohledem na jejich specifickou (srov. SZ 8f) a ve vztahu k napětí mezi posláním posvěcovat časné skutečnosti a plnit úkoly a služby uvnitř církve (srov. SZ 8j), a to i s ohledem na možnost zřízení nových služeb (srov. SZ 8n a 16p).

Zvláštní pozornost je třeba věnovat tomu, „aby byl uznán a doceněn aktivní přínos žen a aby ve všech oblastech života a poslání církve vzrostla jejich pastorační zodpovědnost. Jak může církev do stávajících úloh a služeb zapojit více žen, aby se lépe projevily dary a charismata všech a aby lépe reagovaly na pastorační potřeby? A pokud jsou zapotřebí nové služby, kdo je má rozlišovat, na jakých úrovních a jakým způsobem?“ (SZ 9i)

II. Misijní synodální tvář sdružení církví

V roce 2015 papež František ve své promluvě k 50. výročí ustavení biskupské synody potvrdil, že „druhou úroveň výkonu synodality jsou církevní provincie a oblasti, sněmy místních církví a zvláštním způsobem biskupské konference“, přičemž se odvolával na kánony 431–459 *Kodexu kanonického práva*, týkající se sdružení místních církví. Zdůraznil přitom naléhavou potřebu „uvažovat tak, aby se prostřednictvím těchto orgánů ještě více realizovaly střední příklady *kolegiality* a aby snad integrovaly a aktualizovaly některé aspekty starobylého církevního uspořádání. Přání koncilu, aby tyto orgány přispěly k posílení ducha biskupské *kolegiality*, nebylo dosud plně uskutečněno. Jsme na půli cesty, částečně na cestě.“ Ukazuje tedy směrem k „blahodárné decentralizaci“, jak se o ní zmiňuje již apoštolská exhortace *Evangelii gaudium* (č. 16) a později také apoštolská konstituce *Praedicate evangelium* (II, 2). Pracovní skupina, která se bude zabývat perspektivou synodální církve v misijním poslání na úrovni sdružení církví, bude proto zkoumat body, jako je např.:

- a) způsoby a podmínky, které umožňují účinnou výměnu darů mezi církvemi (srov. SZ 4m) a sdílení „duchovních hodnot, apoštolských pracovníků a hmotné pomoci“ (*Lumen gentium*, 13);
- b) status biskupských konferencí v misijní synodální církvi, aby mohly růst jako subjekty výkonu kolegiality v celosynodální církvi, a to i tím, že se zvýší jejich vlastní doktrinní a disciplinární autorita, aniž by se přitom omezila moc, která přísluší každému biskupovi v jeho církvi, nebo moc římského biskupa jako viditelného principu a základu jednoty celé církve (srov. SZ 19);
- c) možnost rozšířit struktury společenství mezi církvemi nad úroveň biskupských konferencí, přičemž je třeba zvážit, jak specifikovat status orgánů sdružujících místní církve kontinentální nebo subkontinentální oblasti s ohledem na potřeby plodného dialogu s kulturami a společnostmi v misijní perspektivě (srov. SZ 19).

III. Misijní synodální tvář všeobecné církve

Probíhající synodální proces přináší nový způsob výkonu petrovské služby. Na úrovni všeobecné církve se tak vynořuje otázka vztahu mezi církevní synodalitou, biskupskou kolegiální a primátem římského biskupa (srov. SZ 13a). Pracovní skupina, která se touto perspektivou bude zabývat, prozkoumá takové body, jako je např.:

- a) přínos, který mohou nabídnout východní církve k prohloubení nauky o petrovském primátu, když pomohou osvětlit jeho vnitřní souvislost s biskupskou kolegiální a církevní synodalitou (srov. SZ 6d);
- b) přínos ekumenické cesty „pro katolické chápání primátu, kolegiality a synodality i jejich vzájemných vztahů“ (SZ 13b);
- c) úloha Římské kurie jako orgánu napomáhajícímu všeobecné službě římského biskupa v synodální církvi s ohledem na vztahy mezi kurií a místními církvemi, kurií a biskupskými konferencemi i kurií a biskupskou synodou v duchu apoštolské konstituce *Praedicate evangelium* (srov. SZ 13c–d);
- d) způsoby výkonu biskupské kolegiality v synodální církvi s ohledem na učení Druhého vatikánského koncilu i teologický a kanonický vývoj v pokoncilním období;
- e) zvláštní identita biskupské synody, která vyjadřuje zejména specifickou úlohu biskupů a účast Božího lidu ve všech fázích synodálního procesu (srov. SZ 20).

IV. Synodální metoda

Abychom mohli otevřít mysl a srdce a přijmout Krista přítomného v jeho Duchu, jsme povoláni rozjímat nad Písmem svatým, modlit se a vzájemně si naslouchat, a tak být připraveni na osobní obrácení i obrácení celého společenství. Zejména při vzájemném naslouchání je přitom třeba neustále uplatňovat praktiky, které na všech úrovních života církve podporují formulování čtyř dimenzí: *duchovní, institucionální, procedurální a liturgické*.

Za metodu schopnou podpořit a vyjádřit *duchovní rozměr* cesty, na které se nacházíme, byla v rámci dosavadního vývoje, a zejména v průběhu prvního zasedání, vyzkoušena a uznána praxe „rozhovoru v Duchu“. Praktikovat „rozhovor v Duchu“ přitom neznamena řídit se nějakou předem stanovenou technikou, ale vydat se na cestu, která umožňuje, aby se projevila vrozená dialogická povaha církve – povaha pramenící z rozhovoru, jímž Bůh sám, sdělující svůj život, „oslovuje ... lidi jako přátele a stýká se [*conversatur*] s nimi“ (*Dei verbum*, 2).

Synodální metoda zároveň vyžaduje, aby se dbalo na *institucionální rozměr*, který je vlastní orgánům a událostem, v nichž se život a poslání církve projevují, a na *procedurální*

rozměr, který věnuje zvláštní pozornost vztahu mezi rozhodovacím procesem (*decision making*) a přijetím rozhodnutí (*decision taking*).

Zmíněné tři rozměry se přitom nemají chápat jako od sebe oddělené: jsou to odlišná hlediska, přičemž každé z nich vyžaduje specifickou pozornost, avšak je třeba o nich přemýšlet a žít je v jejich dynamické jednotě. A konečně, protože zrcadlem i potravou života církve je liturgie, zahrne práce také *liturgický rozměr*: „Jestliže synodalitu utváří eucharistie, pak prvním krokem, který bychom měli učinit, je slavit mši svatou způsobem, který tomuto daru odpovídá, s upřímným smyslem pro bratrství“ (SZ 3k).

Pracovní skupina, která bude vycházet z transverzální perspektivy synodální metody, se bude zabývat například těmito otázkami:

- a) plodný vztah mezi liturgickým a svátostným zakořeněním synodálního života církve (naslouchání slovu a slavení eucharistie) a praxí církevního rozlišování;
- b) lepší vyjasnění, jak používat „rozhovor v Duchu“, s ohledem na pluralitu jeho variant vycházejících ze zkušenosti mnoha církevních spiritualit a různých kulturních prostředí (srov. SZ 2i-j);
- c) výzva formulovaná prvním zasedáním synodálního shromáždění, aby se na jedné straně vyjasnilo, „jak může rozhovor v Duchu integrovat přínos teologického myšlení i humanitních a společenských věd“ (SZ 2h), a na straně druhé aby odborníci z různých oblastí „rozvíjeli také svou duchovní moudrost, aby se tak jejich odborné znalosti mohly v církvi stát skutečnou službou“ (SZ 15i) prostřednictvím vzájemného naslouchání, dialogu a účasti na rozlišování ve společenství;
- d) zaměřit se na kritéria teologického a disciplinárního rozlišování a v poslušnosti Zjevení a při naslouchání znamením doby objasnit kruhový poměr mezi *sensus fidei* celého Božího lidu a magisteriem pastýřů v perspektivě „změny epochy“, kterou prožíváme;
- e) skloubit rozhodovací proces (*decision making*) a přijetí rozhodnutí (*decision taking*) v ekleziologické perspektivě vztahu mezi účastí všech a specifickým výkonem autority některých, přičemž je třeba stanovit a upřesnit oblasti působnosti (doktrinální, pastorační, kulturní) různých církevních subjektů a různých orgánů a událostí, v nichž se praxe synodality projevuje;
- f) podporovat styl slavení vhodný pro synodální církve, který všem umožňuje společně prožívat a dosvědčovat spoluúčasť a zároveň respektuje a podporuje specifičnost rolí, charismat a služeb každého.

V. „Místo“ synodální církve v misijním poslání

Probíhající synodální proces jasně ukazuje, jak odkaz na princip „vzájemné niternosti“ mezi místními církvemi a církví všeobecnou podporuje soulad v uplatňování synodality, kolegiality a primátu na různých úrovních (místní, regionální, všeobecná). „Místo“, v němž je církev povolána prožívat společenství, spoluúčast a poslání, se skládá z mnoha „míst“. Není to jen cosi, co konstatujeme, ale odpovídá to způsobu, jímž se Bůh „ve své dobrotě a moudrosti rozhodl zjevit sebe samého [zjevit se osobně] a oznámit tajemství své vůle“ (*Dei verbum*, 2). Vztah s Ježíšem Kristem – prostředníkem a plností celého zjevení – je vždy kontextuální: odehrává se v nějakém místě. „Místo“ je tedy v tomto smyslu pro zkušenost víry generativní. Je to také hermeneutický prostor, v němž „vzrůstá ... chápání předaných věcí a slov“ (*Dei verbum*, 8) a hlásání spásné pravdy nachází stále nové vyjádření: „kde“ je pro kerygmatickou formu konstitutivní.

Žijeme zároveň v době, kdy se prostorový rozměr vztahu mezi lidmi a společenstvími zásadně mění. Za „znamení doby“, které je třeba rozeznat, lze považovat i lidskou mobilitu, přítomnost různých kultur a náboženských zkušeností v tomtéž místě, a také všudypřítomnost digitálního prostředí (infosféry).

Probíhající změny a vědomí plurality tváří Božího lidu vyžadují, aby se obnovila pozornost ke vztahům mezi místními církvemi, které ve společenství mezi sebou a s římským biskupem tvoří Boží církev, jednu církev svatou, katolickou a apoštolskou. Ve světě poznamenaném násilím a roztržičností se jako stále naléhavěji potřebné jeví svědectví o jednotě lidstva, jeho společném původu a společném osudu, představené v koordinované a bratrské solidaritě směřující k sociální spravedlnosti, míru, smíření a péči o společný domov, aby tak bylo možné překonat rozdělující potenciál některých chybných způsobů chápání odkazu na místo, jeho obyvatele a zdejší kulturu.

Pracovní skupina, která se touto perspektivou bude zabývat transverzálně, tedy napříč třemi různými úrovněmi církevních vztahů (místní, regionální a všeobecnou), prozkoumá například tyto body:

- a) rozvoj ekleziologie pozorné ke kulturnímu rozměru Božího lidu (s odkazem na to, co říká papež František v *Evangelii gaudium*, 115: „Milost předpokládá kulturu a dar Boží se vtěluje do kultury toho, kdo ho přijímá“). Zdá se totiž nutné i na institucionální úrovni převést dynamiku vzájemnosti mezi evangelizací kultury a inkulturací víry, a přitom dát prostor místní hermeneutice, aniž by se „místní“ stalo důvodem k rozdělení a „všeobecné“ se proměnilo v jakousi hegemonii;
- b) odkaz na „místo“ v dynamice hlásání v souvislosti se zásadou, že „přizpůsobené kázání zjeveného slova musí zůstat zákonem veškeré evangelizace. Tak se totiž v každém národě vytváří možnost vyjádřit vlastním způsobem Kristovo poselství a zároveň se rozvíjí živý styk mezi církví a různými národními kulturami“ (*Gaudium et spes*, 44);
- c) odkaz na specifičnost „místa“ a požadavky církevního společenství (na různých úrovních) při řešení zásadních morálních a pastoračních otázek;

- d) následek jevů spojených s migrací, která „přetváří místní církve v mezikulturní společenství Migranti a uprchlíci, z nichž mnozí nesou rány z vykořevení, války a násilí, se často stávají zdrojem obnovy a obohacení pro společenství, která je přijmou, a příležitostí k navázání přímých vazeb s geograficky vzdálenými církvemi“ (SZ 5d);
- e) vliv kultury typické pro digitální prostředí a nových technologií na pojem „místní“. Například veškeré vztahy a iniciativy – a to i v rámci církve – odehrávají se online „mají dosah a působnost, které přesahují tradičně chápané územní hranice“ (SZ 17h);
- f) kanonické a pastorační otázky, které se otevírají v souvislosti se značnou migrací věřících katolického Východu na území s latinskou většinou, kdy „je třeba, aby místní církve latinského ritu ve jménu synodality pomáhaly východním věřícím, kteří emigrovali, zachovat si vlastní identitu a pěstovat své specifické dědictví, aniž by podstupovali proces asimilace“ (SZ 6c).

4. Některé transverzální referenční principy

Prohloubení naznačených perspektiv může s užitkem odkazovat na některé principy, které se vztahují ke každé z nich.

Prvním principem je evangelizační poslání jako hnací síla a smysl existence církve. Podpora podoby a synodální dynamiky církve má za cíl věrohodně a účinně zjevit a podporovat její misijní poslání, které je konečným kritériem veškerého rozlišování. Je proto třeba upřednostnit to, co je nejúčinnější z hlediska hlásání evangelia, a najít odvahu opustit to, co se ukáže jako méně přínosné nebo dokonce jako překážka. Právě toto nasměrování k misijnímu poslání zajišťuje, že synodální proces není jen jakési cvičení, při němž církve hledí do zrcadla a zajímá se jen o svou vlastní vyváženost, ale promítá se do světa i celého lidstva a od každého člena Božího lidu požaduje, aby se zapojil svým vlastním a nenahraditelným dílem. Ekumenismus krve (srov. SZ 7d) nám mocným způsobem připomíná, že svědky evangelia až do té míry, že za ně položí svůj život, jsou všichni pokřtění bez rozdílu konfesní příslušnosti: je to tedy společné poslání, které představuje vektor cesty směřující k jednotě křesťanů, a začíná se konkrétními formami spolupráce, které musíme nadále podporovat a zkoušet.

Je-li ovšem misijní úsilí pro církve natolik konstitutivní, že poznamenává každý okamžik jejich dějin, samy konkrétní misijní výzvy se v průběhu času mění. Je proto třeba snažit se rozeznat ty, které existují v současném světě: pokud je nedokážeme identifikovat a reagovat na ně, ztratí naše hlásání na aktuálnosti a přitažlivosti. Z této potřeby tak vyvěrá i zaměření na mladé lidi, na digitální kulturu a na nutnost zapojit do synodálního procesu lidi chudé a vytlačené na okraj, protože právě oni jsou nositeli takového úhlu pohledu, který dokáže odhalit sociální, ekonomickou a politickou dynamiku, jež by jinak mohla zůstat skrytá. Jakékoli změny v církevních strukturách se proto musejí koncipovat tak, aby účinně reagovaly na misijní výzvy v dnešním světě.

Druhým principem je podpora účasti na misijním poslání, které je darem a odpovědností všech pokřtěných, při aktivním uplatnění *sensus fidei* a jejich specifických charismat v souladu s výkonem autority biskupů:

Dynamiku synodality vystihuje vzájemný kruhový poměr mezi *sensus fidei*, jímž jsou vybaveni všichni věřící a s nímž je spjata rozlišování odehrávající se na různých úrovních synodality, a ministeriální službou zaměřenou na jednotu a na řízení církve. Zmíněná kruhovost podtrhuje křestní důstojnost a spoluzodpovědnost všech, ukazuje na závažnost charismat, která Duch Svatý vylévá na Boží lid, respektuje specifickou službu pastýřů v kolegiálním a hierarchickém společenství s římským biskupem, zabezpečuje, že synodální události se budou odehrávat ve věrnosti *depositum fidei* [pokladu víry] i v naslouchání Duchu Svatému a budou směřovat k obnově poslání církve. (Mezinárodní teologická komise, *Synodalita v životě a poslání církve*, 72)

Synodální a hierarchický rozměr si tedy nekonkurují. Napětí, které je spojuje, je důležitým zdrojem dynamiky. S tímto napětím lze navíc tvořivě zacházet zejména v rozhodovacích procesech, a to tak, aby oba rozměry mohly uplatnit svou specifickou odpovědnost a nebyly o ni připraveny.

Třetím principem je skloubení místního a všeobecného, přičemž se zároveň zohledňuje pluralita a konzistence mezistupňů. Jedna, svatá, katolická a apoštolská církev existuje v místních církvích a z místních církví (srov. *Lumen gentium*, 23) ve společenství mezi sebou navzájem i s římskou církví. Každá církev je v Kristu a skrze Ducha Svatého subjektem společenství: to je svoláno slovem a buduje se svátostmi, v něm žije a kráčí jediný Boží lid ve specifickém kulturním a sociálním prostředí a v něm se ztělesňuje Boží dar. Zároveň je každá církev povolána ty dary, jimiž je sama obohacena, sdílet se všemi ostatními. To se děje skrze službu jejího biskupa, který je principem a garantem jednoty v synodální účasti všech na jejím misijním poslání, v kolegiálním společenství s ostatními biskupy *cum Petro et sub Petro* ve službě celé církve (srov. Mezinárodní teologická komise, *Synodalita v životě a poslání církve*, 61). Synodalita tak nabízí vhodný církevní kontext pro pochopení a podporu biskupské kolegiality a popisuje cestu, kterou se vydat, aby se podpořila jednota a katolicita při rozlišování cest kupředu v každé církvi a ve společenství církví. Hledáme způsob, který bude odpovídat současnému světu a umožní žít jednotu v rozmanitosti, zakoušet vzájemnou propojenost, která ale nedrtí rozdíly a zvláštnosti, a přitom se ze zřetele neztrácí skutečnost, že některé výzvy – jako je péče o společný domov, migrace nebo digitální kultura – lze zvládnout pouze společně.

Čtvrtým principem, který je nejradikálnější a nejnáročnější, ale zároveň může skýtat naději a být plodným, je *mimořádně duchovní charakter synodálního procesu*. Sestry a bratři ve víře, shromáždění Bohem Otcem v Ježíši Kristu a mocí Ducha Svatého, se setkávají a navzájem si naslouchají, přičemž každý přináší hledisko a přínos svého vlastního povolání, charismatu a přijaté služby. Toto setkání a naslouchání vůbec není samoúčelné: otevírá prostor, kde lze společně rozeznat hlas Ducha a přijmout jeho volání. Na všech úrovních přitom usilujeme o tentýž výsledek: pochopit, co od nás Pán žádá, a být

připraveni to udělat. Úkolem učedníků, ba přímo jejich identitou je následovat Mistra všude tam, kam se rozhodne jít, a spolupracovat na spásném poslání, které je původně jeho.

5. Společně na cestě k říjnu 2024

S postupujícími přípravami na druhé zasedání XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody pokračují – také díky výše formulovaným směrům – práce podle dalších dvou hlavních zásad, které stanovila *Souhrnná zpráva* z prvního zasedání.

První zásadou je *udržovat synodální dynamiku živou v místních církvích*, aby ji mohlo přímo zakoušet stále více lidí. Zde opakujeme naši výzvu všem diecézím, aby si znovu přečetly *Souhrnnou zprávu*, identifikovaly nejvýznamnější požadavky vztahující se k jejich situaci a aktivizovaly „nejvhodnější iniciativy, které vtáhnou celý Boží lid“ (*Na cestě k říjnu*, 2).

Druhá zásada spočívá v synodálním prohloubení řady velice důležitých otázek, které „je třeba posoudit na úrovni celé církve a ve spolupráci s dikasterií Římské kurie“ (tamtéž, úvod). V současné době se proto vytvářejí studijní skupiny, které mají stanovené otázky důkladně prozkoumat, jak to detailněji specifikuje dokument *Studijní skupiny k otázkám vzneseným během prvního zasedání XVI. řádného generálního shromáždění biskupské synody, které mají být prozkoumány ve spolupráci s dikasterií Římské kurie* – ten byl rozeslán současně s tímto dokumentem. „Vedle toho, ve službách synodálního procesu v širším slova smyslu, aktivizuje generální sekretariát synody ‚stálé fórum‘ k prohloubení teologických, kanonických, pastoračních, duchovních a komunikačních hledisek synodality církve, a to i jako odpověď na požadavek formulovaný v SZ – ‚podpořit ... teologické prohloubení terminologického a pojmového chápání pojmu a praxe synodality‘ (SZ 1p).“ Při plnění tohoto úkolu mu bude pomáhat Mezinárodní teologická komise a také kanonická komise ustanovená ve službách synody po dohodě s Dikasteriem pro legislativní texty.

Mezi tématy, jimž se věnuje práce mnoha aktivizovaných skupin na různých úrovních a podle různých os, nelze vést jasnou dělicí čáru: existuje tu mnoho souvislostí, styčných bodů, a dokonce i překryvů. Jedním z úkolů generálního sekretariátu synody proto je zajistit, aby práce probíhaly koordinovaně a naslouchalo se při nich výsledkům postupně dosahovaným v různých oblastech, aby tak bylo možné podat odpovídající informace pro zasedání shromáždění v říjnu roku 2024.

Vatikán, 14. března 2024